

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

ÇEVRE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

2'nci Toplantı
17 Ekim 2018 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Muhammet Balta'nın, yeni yasama döneminde ele alınacak konuların ve izlenecek yol haritasının belirlenmesine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Muhammet Balta'nın, Edirne Milletvekili Erdin Bircan'a geçirdiği rahatsızlık nedeniyle acil şifalar dilediğine ilişkin açıklaması

III.- KARARLAR

A)ÇALIŞMA ESASLARINA İLİŞKİN

1.- Komisyonun gerekli görmesi hâlinde yurt içinde Komisyon olarak ya da oluşturulacak alt komisyonlar marifetiyle mahallinde inceleme ve araştırmalar yapmasına; Komisyon toplantılarında ve Ankara dışı çalışmalarda tam tutanak tutulmasına;Ankara dışında yapılacak inceleme ve çalışmalara belirlenecek Komisyon personelinin katılmasına; rapor yazımında Komisyon Başkanlığına redaksiyon yetkisi verilmesine ilişkin karar

IV.- KONU

A)GÖRÜŞMELER

1.- Yeni yasama döneminde Komisyonun çalışmalarına ve çevresel sorunlara ilişkin görüşmeler

ÇEVRE KOMİSYONU

2'nci Toplantı
17 Ekim 2018 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Çevre Komisyonu saat 14.35'te açıldı.

Komisyon Başkanı Muhammet Balta,

Yeni yasama döneminde ele alınacak konuların ve izlenecek yol haritasının belirlenmesine,
Edirne Milletvekili Erdin Bircan'a geçirdiği rahatsızlık nedeniyle acil şifalar dilediğine,
İlişkin birer açıklamada bulundu.

Komisyonun gerekli görmesi hâlinde yurt içinde Komisyon olarak ya da oluşturulacak alt komisyonlar marifetiyle mahallinde inceleme ve araştırmalar yapması;

Komisyon toplantılarında ve Ankara dışı çalışmalarda tam tutanak tutulması;

Ankara dışında yapılacak inceleme ve çalışmalara belirlenecek Komisyon personelinin katılması;

Rapor yazımında Komisyon Başkanlığına redaksiyon yetkisi verilmesi;

Kabul edildi.

Yeni yasama döneminde Komisyonun çalışmalarına ve çevresel sorunlara ilişkin bir görüşme yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından 15.52'de toplantıya son verildi.

17 Ekim 2018 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.35

BAŞKAN: Muhammet BALTA (Trabzon)

BAŞKAN VEKİLİ: Muhammet Müfit AYDIN (Bursa)

SÖZCÜ: Sadir DURMAZ (Ankara)

KÂTİP: Barış AYDIN (Ankara)

BAŞKAN – Komisyonumuzun sayın üyeleri, çoğunluğumuz vardır.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Muhammet Balta'nın, yeni yasama döneminde ele alınacak konuların ve izlenecek yol haritasının belirlenmesine ilişkin açıklaması

BAŞKAN – Öncelikle bütün arkadaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

İlk toplantımızı yapıyoruz. Bundan önce de seçimli bir toplantı yaptık. Ondan sonra, Meclis ara verdikten sonra, yeni yasama yılıyla birlikte, Komisyonumuzun daha aktif hâle gelebilmesiyle ilgili çalışmaları yapabilmemiz için kendimizin bazı düşünceleri oluştu ama, bizim esas düşüncemiz, bütün Komisyon üyelerimizin görüşünü aldıktan sonra çevreyle alakalı... Yani biz çevreye birazcık da siyaset üstü bakmak istiyoruz. Çevre evrensel. Hepimizin koruması gereken şeyler. Burada, iktidarıyla, muhalefetiyle, bütün görüşleri alarak, ortak bir akıl etrafında bir çalışma azmi ve gayreti içerisinde olacağız bundan sonra. Onun için, öncelikle, bizden daha ziyade milletvekillerimizin çalışma usul ve esaslarıyla alakalı, çalışmayla alakalı, çevresel sorunlarla alakalı kendi düşüncelerini burada ifade edip onlar bizlerin yeni yol haritamızda bize rehber olacaktır. Önemli şeylerdir. Özellikle milletvekillerimizin görüş ve düşünceleri bizler adına çok önemli şeylerdir. Bunu burada söylemek isterim. Türkiye Büyük Millet Meclisinde, yeni sistemde, hem bizim yasama, bunun yanında da denetim görevlerimiz vardır. Bunlarla alakalı da nasıl yapalım? Yerde denetlemeler bundan sonra olacaktır. Yerel manada sizin sıkıntılı gördüğünüz yerler muhakkak vardır bunlarla alakalı, çevresel sorunlarla alakalı, bunlar olacaktır. Veya bizim gitmemizde fayda gözüken yerler vardır Komisyon olarak. Bu düşüncelerinizi de burada ifade etmenizi gönülden isterim.

Sabah farklı bir toplantıydık, atıkla alakalı bir toplantıydık sektör temsilcileriyle beraber. Onun davetiyesi de size gelmiştir. Biz değil, onlar bizi davet etti. Biz de size bunları whatsapp grubundan atmışız. Orada sektör temsilcileriyle beraber bir toplantı yaptık. (“Gelmedi Başkan” sesleri) Gelmediyse o zaman eksiklerimiz vardır, onlara bakarız. Orada sektör temsilcilerini dinledik. Yani bundan sonraki yol haritamızı beraber belirledikten sonra, kanaatlerinizi aldıktan sonra, paydaşlarla beraber, başarılı, çevresel sorunları çözmüş belediyelere, onların yaptıklarına bakmak lazım. Diğer taraftan da başarısız gördüğümüz çevresel sorunlarla sıkıntıları olan yerlerde de bizim, Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak, Gazi Meclisin değerli milletvekilleriyle birlikte oralara da gidip bir öncülük yapmamız lazım diye düşünüyorum.

Ben, öncelikle, katılan bütün arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum.

2.- Komisyon Başkanı Muhammet Balta'nın, Edirne Milletvekili Erdin Bircan'a geçirdiği rahatsızlık nedeniyle acil şifalar dilediğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN – Bunun yanında da, hayat böyle bir şey, ilk toplantımızda Sayın Milletvekilimiz Erdin Bircan bizimle beraberdi, şu anda hastanede, Allah kendisine acil şifalar versin. Hayat böyle bir şey, şimdi aramızda olacaktı ama hastanede. Allah sevdiklerine başılsın, eşine, çocuklarına, ailesine başılsın. Dualarımız kendisiyle beraber. İlk günden beri takip ediyoruz olayı. Çocuklarıyla, etrafla konuştuk, milletvekili arkadaşlarımıza soruyoruz. Yine kendisine geçmiş olsun diyorum, sizlere de sağlık sıhhat diliyorum.

III.- KARARLAR

A)ÇALIŞMA ESASLARINA İLİŞKİN

1.- Komisyonun gerekli görmesi hâlinde yurt içinde Komisyon olarak ya da oluşturulacak alt komisyonlar marifetiyle mahallinde inceleme ve araştırmalar yapmasına; Komisyon toplantılarında ve Ankara dışı çalışmalarda tam tutanak tutulmasına ;Ankara dışında yapılacak inceleme ve çalışmalara belirlenecek Komisyon personelinin katılmasına; rapor yazımında Komisyon Başkanlığına redaksiyon yetkisi verilmesine ilişkin karar

BAŞKAN – Bu toplantının rutin birinci maddesi var, bundan sonraki çalışmalarla alakalı, Komisyonun çalışmalarıyla alakalı; yasama faaliyetlerini yürütürken alması gereken bazı kararlar var. Bu kararlar her yasama dönemi başlangıcında alınmakta rutin olarak Komisyon tarafından. Ben bunları okuyup oylatıp ondan sonra da tek tek milletvekillerimizin görüşlerini alıp değerlendirme yaptıktan sonra gelecek toplantıdaki gündemle alakalı size de bilgi vereceğiz, neler yapılacağıyla alakalı. Ama burada sizin görüşleriniz bize ışık tutacaktır onu tekrar söylüyorum.

Ben şimdi gündemin birinci maddesini okutup oylamak istiyorum.

Buyurun:

1.Komisyonun gerekli görmesi hâlinde, yurt içinde Komisyon olarak ya da oluşturulacak alt komisyonlar marifetiyle mahallinde inceleme ve araştırmalar yapmasına,

2.Komisyon toplantılarında ve Ankara dışı çalışmalarda tam tutanak tutulmasına,

3.Ankara dışında yapılacak inceleme ve çalışmalara belirlenecek Komisyon personelinin katılmasına,

4.Rapor yazımında Komisyon Başkanlığına redaksiyon yetkisi verilmesine.

BAŞKAN – Evet, değerli milletvekili arkadaşlarım, kardeşlerim; bu konuyla alakalı söz almak isteyen var mı? Rutin bir şeydir. Eğer söz almak isteyen yoksa oylarınıza sunacağım.

YUSUF ZİYA YILMAZ (Samsun) – Biraz açıklama olsa iyi olmaz mı yani amaçlananın ne olduğunu tam anlayamadım.

BAŞKAN – Evet, buyurun.

YASAMA UZMANI MUSTAFA BİÇER – Şimdi, sayın milletvekillerim, sayın Komisyon; yurt içinde çalışma ziyaretleri planlanıyor, yerinde inceleme ziyaretleri. Bunun için Meclis Başkanlığımızdan onay alınması gerekiyor ama ondan evvel, Meclis Başkanlığına onaya giderken de Komisyonun karar alması gerekiyor. Her çalışma ziyaretinden önce karar almak yerine baştan Komisyonumuz böyle bir kararı alıyor, Meclis Başkanlığımıza da bunu arz ederken Komisyonumuzun kararı çerçevesinde diyoruz.

“Tam tutanak” dediğimiz husus, İç Tüzük 35’e göre, Komisyonumuzda tutanak tutulması için Komisyonun karar vermesi gerekiyor, biz bu kararı veriyoruz şu anda. İnceleme çalışma ziyaretlerine milletvekillerimizin yanında Komisyonun uzmanları ve personelinin de katılabilmesi için önceden yine Meclis Başkanlığına yazı yazarken bunu belirtmek istiyoruz.

Son husus da rapor yazımıyla ilgili. Eğer teklif ve tasarı görüşüldüğünde bir rapor gündeme geldiğinde buradaki tapaj hatalarının düzeltilmesi yönünden bir redaksiyon yetkisi alıyor Komisyon önceden.

Kararlar bundan ibarettir efendim.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Okunan gündem maddesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Teşekkür ediyorum değerli arkadaşlarım.

IV.- KONU

A)GÖRÜŞMELER

1.- Yeni yasama döneminde Komisyonun çalışmalarına ve çevresel sorunlara ilişkin görüşmeler

BAŞKAN – Şimdi, gündemimizin ikinci maddesi, Komisyonun çalışmalarıyla alakalı görüş ve düşünceleriniz ve bu konuyla alakalı çevresel sorunlarla alakalı, çalışmayla alakalı görüş ve düşüncelerinizi dinlemek istiyoruz.

Söz almak isteyen saygıdeğer milletvekillerimize sırasıyla söz vereceğim.

Buyurun.

MEHMET GÖKER (Burdur) – Sayın Başkanım, her şeyden önce Erdin Bey’in durumuyla ilgili tutumunuz ve her gördüğünüz yerde hâl hatır sormanız ve durumuyla ilgilendiğiniz için şahsım adına da teşekkürlerimi iletirim.

Evet, sizin de dediğiniz gibi çevre duyarlılığı partilerüstü bir konu. Bu konuyu gerçekten siyasetüstü yapmamız gerekiyor. Kendi yöresel olarak da özellikle sizi de davetlim olarak götürmek isterim, Burdur’da çıkan “Burdur beji” markası adı altında bir mermerimizle dağların görüntüsü gerçekten vahşice bir talan altında. Bunda beraber çalıştığımız iktidar partisi vekili arkadaşlarım da hemfikir. Bunu yerinde görüp bununla ilgili yaptırım uygulamak çocuklarımıza borcumuz diye düşünüyorum.

Bir ikincisi, ulusal medyada da yer aldı; Burdur Gölü çerçevesi içerisinde artık geri dönüşümüne son radde kalan bir buharlaşma ve su çekilmesi var. Bu konuda da Meclise bir araştırma önergesi verdim 20 arkadaşımızla beraber. Bunun Çevre Komisyonu olarak desteklenmesi, ne yapılabilirliğinin araştırılmasını istiyorum. Bu konuda da zaten geçmiş dönemdeki Bakanımız Sayın Veysel Eroğlu’nun tam desteği vardı. Bu konuda Komisyondan ve sizlerden duyarlılık bekliyorum.

BAŞKAN – Evet, çok teşekkür ediyorum.

MEHMET GÖKER (Burdur) – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Erdin Bey’le alakalı bu insanlık görevimiz, bunu yapmamız lazım. Bunların hepsi gelip geçiyor. Biz kardeşlik hukukuyla bu insanlık görevimizi yapmamız lazım, o bizim asli görevimiz zaten.

Tekrar acil şifalar diliyorum.

Evet, buyurun Sayın Başkan.

YUSUF ZİYA YILMAZ (Samsun) – Çok Saygıdeğer Başkanım, çok saygıdeğer Çevre Komisyonu üyeleri; ben uzunca süre Samsun Büyükşehir Belediye Başkanlığı yapmış bir kardeşiniz, bir arkadaşınızım. Bu vesileyle iki konudaki deneyimimi Komisyona aktarmak istiyorum.

Bunların bir tanesi, bizim ülkemizde atık su arıtma tesisi yapımıyla ilgili süreç oldukça yavaş gidiyor. İçme suyunu arıtma mecburiyetini hissediyoruz ama kirlenmiş suyu arıtma mecburiyetini kaynaklarımız, imkânlarımızla paralellliğini kurarak, mazeretler üreterek geciktirebiliyoruz. Hâlbuki atık su arıtma tesisi içme suyu arıtma tesisi kadar önemli bir şey. O bakımdan, atık su arıtma tesisi yapmayan belediyelerin, yerel yönetimlerin atık su arıtma tesisi yapmaya yöneltilmesi veya bu konuda özendirilmesiyle ilgili Komisyonumuz birtakım çalışmalar yapabilir. Atık su arıtma tesisi olmayan bir sahil şehrinde veya sahil olmayabilir, bir İç Anadolu şehrinde bir turizm tesisi mavi bayrak almak istiyorsa TÜRÇEV -bu çevre eğitim vakfı- o şehrin atık su arıtma tesisi yoksa o şehirdeki herhangi bir tesise, herhangi bir turizm tesisine mavi bayrak vermiyor efendim yani mavi bayrak programına almıyor. Mavi bayrak programı aşağı yukarı yirmi ay süren, mavi bayrak müracaatınızı yaptıktan sonra her ay bir iki kez sizi, rastgele günlerde, mavi bayrak talebinde bulunduğunuz tesisi kontrol ederek bir sonraki denetimde eğer olumsuz bir rapor çıktıysa ondan önceki üç denetimin üçü de iyiye hepsini sil baştan yapıp... Mavi bayrak almanın ne kadar güç olduğunu ifade etmek için söylüyorum, mavi bayrak almak kolay bir iş değil. Ancak mavi bayrak için ön şart gösterilen bu atık su arıtma tesisi mecburiyetini bir faydaya döndürmenin gerektiğine inanıyorum ve TÜRÇEV'in bu haklı talebini ve haklı dayatmasını da Komisyonumuzun bilmesini istiyorum ve atık su arıtma tesisi yapma konusunda biraz yavaş kalmış olan şehirlerimizin, belediyelerimizin bu konuda, proje yapımında veya kredi temin etme konusundaki güçlüklerini ortadan kaldıracak birtakım danışmanlık hizmetleri, birtakım tavsiyeler, birtakım katkılar verebilir Komisyonumuz diye düşünüyorum. Ülkemizin yavaş ilerleyen bir süreci efendim bu. Birçok yerel yönetim atık su arıtma tesisinin yapımıyla ilgili güçlüklerden, parasal kaynak sorunlarından ötürü bunu erteliyorlar ama bu olmadığı takdirde bir şehir inanın uluslararası düzeyde çevreye karşı duyarsız, biraz geri kalmış bir şehir muamelesi görüyor, uluslararası toplantılarda. Bunun bilinmesini istiyorum değerli Komisyonumuzun huzurlarında çünkü birçok toplantıda bizim önümüze bu konmuştu ve biz bunun yüzünden incinmiştik, atık su arıtma tesisini yaptıktan sonra bu konudaki eksikimizi gidermiştik ve mavi bayrak konusunda Türkiye çok daha fazla mavi bayrak alabilecek, sahilleri ve plajları ve tesisleri olan bir ülke olduğu hâlde mavi bayrak konusunda dünyadaki ortalamanın gerisinde oluşumuzun temel sebeplerinden bir tanesi bu atık su arıtma tesisidir diye düşünüyorum.

Bir başka konu, düzenli depolama sahalarıyla ilgili. Bizim şimdi ülkemizde bir sıfır atık projesi konusunda oldukça ısrarlı ve kararlı bir irade var. Bunu son derece faydalı ve son derece yararlı bir proje olarak görüyorum. Düzenli depolama sahalarında hemen hemen hepsinde şu anda depolama sahasının üstünde depolamada biriken metan gazını elektrik enerjisine çevirmek üzere santraller var yani dizel jeneratörler var. Bu jeneratörler düzenli depolamanın altına konmuş olan bir tesisatta birikmiş olan metan gazını alıyorsunuz kompresörde, bir tüpte sıkıştırıyorsunuz, sonra dizellerin enjektörlerinde yakıt olarak yakıyorsunuz. Bu güzel para kazanılan bir kalem de, belediyeler de bununla da övünüyorlar, diyorlar ki: "Biz çöpten bile para kazanıyoruz, oradan elektrik enerjisi üretiyoruz." Bu aslında yanlış bir şey değil ama düzenli depoların depolama sahalarının... Şu vahşi depolamaları hiç konuşmak istemiyorum zaten, o bir trajedi. Bana göre ona dönük de eğer yapılması gereken varsa bu Komisyonumuzun irade, inisiyatif, tavsiye vesaire konusunda kararlar üretip bu konudaki hassasiyeti yükseltici birtakım çabalar içerisinde olmamız gerekir diye düşünüyorum. Ama düzenli depolamalarındaki metan gazı üretenler, üretilmiş olan metan gazından elektrik enerjisi üretenler düzenli depolama sahalarına gelecek olan çöpün azalmasını pek istemezler çünkü sonuçta oraya gelecek olan çöp miktarı arttığı oranda metan gazı da artıyor. Artan metan gazı da enerjiye dönüştürülerek elektrik enerjisi üretiminde katkı sağlıyor. Böyle bir çelişki var. Yani düzenli depolama sahasına çöpün gelmesini biraz elektrik enerjisi üretenler istemezler azalmasını. Bu, bir aslında şey olarak görülmemeli ama yani düzenli depolama sahasında azaltılmış olan çöpün de elektrik enerjisine dönüşmesi zaman içerisindeki kompostun, metanın

vesairenin gelişmesine katkı sağlayacağı için yani bunun da bilinmesini istiyorum. Yani atık azaltma işi elektrik enerjisi üretenlerin çok işine gelmiyor. Bizim de bu konudaki bu paradoksa dönük duyarlı olmamız lazım. Bizim için depolama sahasından elektrik üretmek değildir aslanan, aslında çöpü azaltmaktır aslanan, çöpün azaltılmasıdır aslanan, çöpü minimize etmektir aslanan diye düşünüyorum.

Saygıyla bu iki tecrübemi değerli Komisyona arz etmek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, çok teşekkür ediyoruz.

Değerli Başkanımız, Samsun’da uzun yıllar büyükşehir belediye başkanlığı yaptığı için bilfiil... Bu konuyla alakalı finansı sağlayacak yerel yönetimlerdir.

Sayın Başkanım, bu tecrübelerinizi ve başka konularda da sizin görüşleriniz vardır. Bu konuyla alakalı eğer elinizde bir çalışma varsa yazılı da bunu almak isteriz, onu söyleyeyim. Burada bütün milletvekillerimizde aynı şey var, söylemek isterim. Yazılı varsa bunu almak isteriz.

Artı, sizin Samsun’da yaptığınız bir çalışma vardı. Bu göçmen kuşların da bir yeri vardı. Sizin bir davetiniz vardı. Onu burada söylemediniz Komisyona. Ben zorunlu olarak davet ettireyim Komisyonu.

YUSUF ZİYA YILMAZ (Samsun) – Vallahi belki çok fazla sözü uzatmış olmak gibi bir şeyle...

BAŞKAN – Burada ucu açık bir toplantı yapıyoruz yani onu söyleyeyim. Süre kısıtlaması yok.

YUSUF ZİYA YILMAZ (Samsun) – Efendim, değerli Komisyona onu da arz edeyim.

Kızılırmak deltası kuş cennetinden bahsetti Sayın Başkanım. Kızılırmak deltası 50 bin hektarlık çok büyük bir delta. Kızılırmak Nehri’nin denize döküldüğü yer Karadeniz’de. Burada zaman içinde alüvyonlarla oluşmuş bir delta var. Bu deltanın içinde sulak alanlar var, subasar ormanları var, çeşitli endemik bitkiler var; ayrıca kuşlar var, manda popülasyonu var, işte yaban hayatının çeşitli unsurları var, yaban atları var. Bir laboratuvar burası. Dünya güzeli bir yer. Biz burayla ilgili UNESCO doğal miras listesine girmek üzere UNESCO’ya müracaat etmiştik. Geçici listeye girdik. Bu sene veya bilemiyorum belki de önümüzdeki sene daimî listeye girmek üzere Komisyon bizim teklifimizi inceliyor. Bir hafta sonu değerli Komisyon üyelerimizi Kızılırmak deltasına götürmek isterim, ev sahipliği de yapmak isterim. Değer görmeye... Yani biz orada çok güzel tedbirler aldık. Deltaya mesela araç giriş çıkışlarını engelledik. Avcılığı caydırmaya çalışıyoruz ama çok baskı var üzerimizde yani avcılığı da devam ettirmek isteyenler var.

O bakımdan, Kızılırmak deltası kuş cenneti Komisyonumuzun bana göre laboratuvarı hâline gelebilir ve orada çok güzel çalışmalar yapabiliriz. İnşallah UNESCO daimî listesine de girerse Türkiye için bir gurur tablosu olur çünkü Türkiye’nin UNESCO doğal miras daimî listesinde hiçbir şeyi yok. Tarihî miras var da doğal miras yok. Olmalı yani bir doğal miras olmalı UNESCO dünya miras listesinde.

METİN ERGUN (Muğla) – Sultan sazlığı yok mu?

YUSUF ZİYA YILMAZ (Samsun) – UNESCO listesinde değil efendim.

O bakımdan, burayı sokabiliriz yani burası girebilir. Komisyonumuzun da desteğiyle burada oluşacak olan kamuoyunun desteğini veya potansiyelini büyütebiliriz; bir başka deyişle piarını yükseltebiliriz diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Evet, çok teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Vekilim.

MURAT BAKAN (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle ben de Erdin Bircan arkadaşımızı -umarım ilk toplantımızda beraber oluruz- aramızda görmek istediğimizi, o arzumuzu, o dileğimizi sizinle paylaşmak istiyorum.

Bu toplantı resmî bir gündemi olmadan, evet, bir oylama yaptık ama bunun dışında çevresel konuları konuşmak için toplanmış olmamız çok mutluluk verici. Aslında ilk görev paylaşımında yaptığımız toplantıda da ben bunu ifade etmiştim. Böyle çalışması gereken bir komisyon bu. Yani komisyon asli komisyon olarak çok yoğun bir komisyon değil. Yani yeni dönem gelen milletvekili arkadaşlarımız bilmeyebilir ama Çevre Komisyonu genelde tali komisyon olarak çalışan bir komisyon. Aslında birçok konuda asli komisyon olması gerekir. Burada da Başkanın tavrı önemli, Meclis Başkanımızın tavrı önemli. Özellikle Çevre ve Şehircilik Bakanlığından gelecek yasalar var önümüzdeki süreçte. Bu yasalarda bizim asli komisyon olmamız gerekir. Daha önce İçişleri Komisyonuna gidiyordu. Bununla ilgili de bir yine belediyelerle ilgili bir yasa tasarısı gündemdeydi; geçen sene, önceki sene, birkaç senedir konuşuluyor. Burada da bizim tutumumuz önemli diye düşünüyorum. Ama bunun dışında Komisyonun asli ya da tali komisyon olarak toplanması dışında çevresel konularla ilgili her zaman toplanabiliriz.

Şimdi, madem böyle bir karar aldık, yurt içinde incelemelerde bulunmak üzere hep beraber gidelim dedik. Ben burada Komisyon üyelerini İzmir’e davet ediyorum. Geçen hafta sonu biz Mahir Polat arkadaşımınla –o da İzmir Milletvekilimiz- birlikte Menemen’in iki köyüne gittik. Köylerden birisi Alaniçi, diğeri Göktepe köyü. Burada bir kalker ocağına izin verilmiş arkadaşlar. İzmir’de çok sayıda taş ocağı var, kalker ocağı var ve bunlar çok verimli tarım arazilerinin olduğu yerde ya da ormanlık alanlarda. Yani bu sadece İzmir’in sorunu değil Türkiye’nin sorunu. Şöyle düşünün: Aynı hocamın anlattığı gibi, Sayın Başkanımın, Samsun Milletvekilimizin anlattığı gibi bizim de Gediz deltamız var; Küçük Menderes ve Bakırçay havzaları var ve burası yüzyıllardır dünyaya tarım ürünleri ihraç eden diyelim, pamuğuyla, tütünüyüyle geçmişte –şimdi tütün kalmadı da, pamuk da zorda- inciriyle, üzümüyle yani Tanrı’nın tüm güzelliklerini, doğanın her şeyini bahşettiği alanlar. Bu alanlarda taş ocakları yapılıyor. O tarım arazileri, o münbit, verimli, senede 3 defa, 4 defa verim aldığımız tarım arazileri tozun toprağın içinde. Dinamit patlamalarıyla, işte tektonik sarsıntılarla su kaynaklarının yolları değişiyor. En son bu bizim geçen hafta sonu gittiğimiz yerde kalker ocağına ÇED izni verilmemiş, dava açılmış, iptal edilmiş. Alanı küçültmüşler, ÇED’e gerekli değildir raporu almışlar ve ağaç kesimine başlamışlar.

Bakın, yüz elli yıllık, iki yüzyıllık çam ağaçları, binlerce çam ağacı kesilmiş mahkeme devam ederken yani yürütmeyi durdurma talepli mahkeme devam ederken. Yüreğimiz acıdı. Yani insan olanın, bu vatani seven bir insanın yüreğinin acımaması, sızlamaması mümkün değil. İzmir’in akciğeri olan bir bölge, bizim su kaynaklarımızın geldiği bölge. Valimizle de konuştuk yani bir an önce çözüm üretilmesi gereken bölge ve bu dediğimiz gibi, siz de başta söylediniz, partilerüstü bir olay. Yani bu ne Cumhuriyet Halk Partisinin tek başına sorunu ne AK PARTİ’nin ne İYİ PARTİ’nin ne MHP’nin, HDP’nin, hepimizin sorunu. Dolayısıyla bu soruna sahip çıkmak üzere ben Komisyon üyelerini bir resmî görevlendirmeye, burada az önce kararını aldığımız görevlendirmeye İzmir’e davet ediyorum, gidelim, yerinde inceleyelim. Eğer bu kalker ocağı oradaki çam ağaçlarından, oradaki 20 çeşit meyveden, tarım ürünlerinden daha kıymetliyse, o ağaçlardan kıymetliyse devam etsin bu ülke için ama değilse hep beraber bunu durduralım, bunun mücadelesini verelim.

Yine, ikinci bir şey: Bizim İzmir’de hacizli gemi olayları var. Bu hacizli gemiler genelde asbest üreten, ciddi anlamda depolarındaki akaryakıtların bir süre sonra denize karıştığı çevre kirliliği yaratan durumdalar. Aliağa’da, geçenlerde Foça’da bununla ilgili bir çevre dramı yaşadık. O petrol denize aktıktan sonra orada ne balık ne kuş, hiçbir şey bırakmıyor. Oradaki doğal yaşamı, o güzelim sahilleri... İnsanlar denize de giremiyor, inanılmaz bir kirlilik yaratıyor. Bu da bizim önemli bir sorunuzuz.

Üçüncü bir konu: Geçen hafta WWF (Doğal Hayatı Koruma Vakfı) burada bir toplantı düzenledi, bizi de davet ettiler, hepimizi davet ettiler sanırım. Bize orada su üzerine bir sunum yaptılar, çok başarılı bir sunumdu. Şimdi, siyasi parti aidiyeti olmayan, partilerüstü bir kurum WWF. Ben takip ediyorum, Butan’da karbon salımını nötr değil, oksijen üreten bir hâle getirdiler. Hayvanlar için doğal alanlar açtılar yani Butan’ın bir başından diğer başına bir leopar o koridorlardan gidebiliyor. Yani doğal yaşam ile insanın bir arada olmasını... Bizim giderek hayvanların, vahşi tabiatı yaşayan hayvanların yaşam alanlarını daraltmamızı engelleyen çalışmalar yaptılar. Çok önemli bir sivil toplum örgütü. Keşke Çevre Komisyonu olarak, biz Çevre Komisyon üyeleri olarak hepimiz katılsaydık. AK PARTİ’li Aydın milletvekili arkadaşımız geldi ama onun dışında AK PARTİ’den -burada Meclis çoğunluğu olan siyasi partimiz- hiç katılımcı yoktu.

BAŞKAN – Çok özür diliyorum, sözünüzü kesmek istemem ama şunu söylemek isterim: Şimdi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Çevre Komisyonunun Başkanı olarak bugün ben buradayım, yarın bir başka arkadaşımız olacak ama seçilmişlere karşı sürekli böyle bir... Onlar gelirse gelir, gelmezse gelmez. Şimdi, asla kompleksli bir insan değilim, onu söyleyeyim, il genel meclisi üyeliği de yaptım on yıl, bütün kararlarım da oy birliğiyle geçmiştir, hepsi bütün siyasi partilerin il genel meclisi üyelerinin oy birliğiyle geçmiştir, istişareden hoşlanırım, farklı görüşlere saygı duyan bir kardeşinizim ama ben Komisyon Başkanım şu anda burada, bir makamı temsil ediyorum. Bu makama bir maille beraber mi davet gelmesi lazım sizce, yoksa Türkiye Büyük Millet Meclisi Komisyonunun, Komisyon Başkanlığının ziyaret edilip “Ya, şurada böyle bir toplantımız var. Bunu da Türkiye Büyük Millet Meclisinde tertip ediyoruz. Buraya katılır mısınız?”mı denmesi lazım. Eğer ben maillerle beraber böyle aranan yerlere “Gelin, sizi de davet ediyoruz.” denilirse... Ben burada Gazi Meclisin, Türkiye Büyük Millet Meclisinin Komisyon Başkanlığı makamını temsil ediyorum. Şahsıma karşı yolda da söyleseler bir yere davete giderim ama buranın kurumsal kimliğinin de tanınması lazım. Ben o yüzden toplantıya katılmadım, açık ve net. Bunu da bütün komisyon üyelerimizin bilmesini istiyorum. Yani maille değil, burası benim makamım değil, burası farklı bir makam. Ben bir şey söyleyeyim, onu da bitiriyorum: Bakanlıktan bile buraya davet ettik bürokratları. Davette bana şunu söylediler: Bizim bugün resmî bir toplantımız var –biliyorum izin vermem lazım- ama dedim ki: “Resmî yazın, ona göre değerlendirelim.” Sebep şu: Burası Türkiye Büyük Millet Meclisi, iki kere gazi olmuş bir Meclis. Yani buranın bir kurumsal bir hafızası olması lazım. Bunu bilmenizi istiyorum, yoksa başka herhangi bir şey yok.

Teşekkür ediyorum.

MURAT BAKAN (İzmir) – Sayın Başkanım, bu siteminizde haklı olabilirsiniz ama bu vatanın toprakları, bu vatanın toprağı, bu vatanın doğası ve bunun için çalışan sivil toplum kuruluşlarının faaliyetleri bu sitemlerin çok üzerinde olmalı. Bana da maille geldi, koş koş gittim. Gelemeyebiliriz, bu sitemimizi de söyleriz ayrıca ama bu çalışmalar, desteklenmesi gereken çalışmalar çünkü bir siyasi parti çalışması değil, hepimize eşit uzaklıkta olan kurumlar bunlar. Dolayısıyla sitemlerimizi yapalım, onlar o prosedürlere uysunlar ama bundan dolayı bu ülkeye faydalı hizmette bulunan kurumlarla ilişkilerde de bir problem yaşamayalım.

Yine, bir başka husus var: Siz birkaç hafta önce –bir ay oldu mu- beni aradınız telefonla, Rüzgâr Enerjisi Derneğinin bir gezisi olacağını söylediniz. Bu geziye beni davet ettiniz, ben de size dedim ki. “Bunun bizim grup üzerinden olması lazım.” “Bu bir resmî gezi değil.” dediniz. Şimdi, daha sonra bizim Antalya Milletvekilimiz Aydın Özer’i de aradığınızı öğrendim. Şimdi burada bizim o gezi yapıldı mı önce?

BAŞKAN – Yapılmadı, iptal oldu.

MURAT BAKAN (İzmir) – “İptal oldu.” dediniz.

Bu tür geziler, sivil toplum örgütlerinden gelse dahi eğer Çevre Komisyonunda oluşacak bir şeyse katılımının burada İç Tüzük gereğince Komisyon nasıl oluşuyorsa o katılım sayısına uygun olarak oluşması gerekir. Bu, buradaki demokrasinin gereğidir. Burası millet iradesinin tecelligâhıysa ve biz Komisyonda da Parlamentodaki temsil oranımıza göre Komisyonda temsil ediliyorsa Çevre Komisyonu davet ediliyorsa –nereden gelirse gelsin- bu şekilde davet edilmeli, artı bunun da gruplar üzerinden olması gerektiğini düşünüyorum. Yani bu özel gezi de olsa resmî gezi de olsa eğer milletvekilleri davet ediliyorsa Komisyonun yine orantısal olarak bizim kaç üyemiz varsa o kadar arkadaşımız grup sözcüsü üzerinden... Buradaki grup sözcüsü benim. Biz grup başkan vekilimize, grup yönetimize danışırız, ona göre belirleriz. Bu işin böyle resmî prosedürle olması gerekir. Bana yanlış bilgi verdiler, o geziye gidildiğini söylediler yani sizin Almanya’ya gittiğinizi söylediler, demek ki yanlış bir şey olmuş.

BAŞKAN – Öyle bir şey olur mu?

MURAT BAKAN (İzmir) – Olmaması gerekir.

BAŞKAN – Gitmem zaten.

MURAT BAKAN (İzmir) – Size de yakışan o zaten.

Peki, teşekkür ederim arkadaşlar, vaktinizi aldım.

BAŞKAN – Evet, ben de çok teşekkür ediyorum.

Yine -sayın vekilimizin söylediği- ben grup sözcülerini esasında aradım, yine de partilerde resmî gezi olmasa dahi parti gruplarından izin alınması lazım, bizde de öyle zaten. Orada bir eksiklik varsa o eksiklik yine benim olsun ama gidilmedi, o geziye gidilmedi, kendileri iptal ettiğini söyledi. Zannediyorum bütün arkadaşlarıma –iktidar-muhalefet fark etmez- hepsine “İptal edildi.” diye söylendiğini düşünüyorum ama ayırım olmaz, sizin gibi düşünüyoruz, asla öyle bir şey olamaz.

Çok teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Ergun.

METİN ERGUN (Muğla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben Muğla ve Ege’yle ilgili birkaç hususu dile getireceğim ama öncelikle bütün milletvekilleri arkadaşlarımızın, sizin de söylediğiniz çevre meselesi, siyasi partilerin daha ötesinde, daha üstünde hatta ve hatta milliyetlerin ve devletlerin, dinlerin daha ötesinde bütün insanlığın bir meselesi hâline gelmiş durumda. Biz bu şekilde yaklaşıyoruz. Türkiye olarak ciddi çevre sorunlarımız olduğu düşüncesindeyiz. Bunların başında kirlilik geliyor. Bakanlıktan aldığımız bazı bilgiler var, onları size arz edeceğim. Öncelikle, kirlilik sorunları hakkında bir iki hususu dile getirmek istiyorum. Artık, insanımızın sağlığını, ülkemizde bulunan canlıların çeşitliliğini ve sürdürülebilir kalkınmamızı doğrudan etkileyen bir aşamaya geçmiş durumdadır kirlilik sorunu. Sularımızın kirlilik seviyesi resmî kaynaklarda bile dehşet verici bir şekilde resmedilmektedir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının resmî rakamlarına göre ülkemizin yüzey sularının yüzde 79’u artık kirlenmiş durumdadır. Yine, sularımızın yüzde 43’ü çok

kirli seviyede ve ağır kirlilikle karşı karşıya durumdadır. Yanlış tarım politikaları, endüstriyel atıklar ve bilinçsiz şekilde doğaya bırakılan evsel atıklardan dolayı artık sadece yüzey sularımız değil, yer altı sularımız da kirlenmeye başlamıştır. Sadece sularımız değil, topraklarımız da ciddi bir kirlilik tehdidi altındadır. Plansız kentleşme, vahşi depolama, sanayi ve madencilik atıkları topraklarımızı kirlletmeye devam ediyor.

Hava kirliliğinde de durum pek iç açıcı değil. Ülkemiz, Avrupa'daki hava kirliliğine bağlı ölümlerde, yine resmî rakamlara göre, 22'nci sıraya yükselmiş durumda.

Önemli sorunlarımızdan bir diğeri de atık yönetimi konusunda ülke olarak içinde bulunduğumuz durumdur. Belediyelerimizin atık dönüştürme tesisleri sayısal olarak yetersiz, var olanlar ise verimsiz durumdadır. Denizlerimiz, göllerimiz, akarsularımız tamamen kaderine terk edilmiş vaziyette. Ege, Marmara ve İç Anadolu Bölgelerimizde bulunan derelerin ve göllerin tamamen kirlendiği acı bir gerçek olarak karşımızda duruyor. Atık yönetimi konusunda atılacak adımlara, atık yönetimi sorunlarını çözmek için elimizden gelen desteği vermeye hazırız biz parti olarak. Çözüm önerilerimizi de önümüzdeki toplantılarımızda dile getireceğiz.

Ben Muğla'yla ilgili birkaç hususu dile getirmek istiyorum. Bizde de aynı şekilde, Burdur Milletvekilimizin söylediği gibi, çok zengin maden yatakları ve özellikle mermer yatakları söz konusu. İnanın -bilemiyorum, Muğla'ya herhâlde hepimiz gidiyoruz- son yıllarda artık seyretmek bile istemiyoruz -ki Muğla, dünyanın cennetidir bize göre- çünkü neredeyse her adımda o atıkları görüyoruz, ciddi bir kirlilik oluşmuş durumda. Bununla ilgili yasal düzenlemede mi problem var, bunu da gözden geçirelim Komisyon olarak; dediğimiz gibi, partilerüstü yaklaşalım. Yoksa uygulamada mı problem var, bir bakmamız gerekir.

Yine, aynı şekilde, Muğla koyları çok güzel koylardır. Muğla sahili topyekûn İspanya sahilinden daha uzundur Sayın Başkan. Muğla koylarında da deniz suyunun aynı şekilde kirlenmeye başladığını görmüş durumdayız. Özellikle Komisyon olarak ne yapabiliriz bu sintine atık konusunda, bunlara bir bakmamız gerekir. Eğer yasal eksiklik varsa bütün partiler olarak ortak bir kanun teklifi verelim, ortak çalışma yapalım. Çünkü tekrar tekrar ifade etmemiz gerekir, hepimizin ifade etmesi gerekir. Çevre meselesi, bütün partilerin, bütün dünya görüşlerinin daha ötesinde, daha üstünde bir hadisedir diye yaklaşıyoruz, yaklaşmamız gerekir.

Bir diğeri Sayın Başkanım, bu Menderes Nehri'nden bahsedildi, Büyük Menderes Nehri'nde de aynı sıkıntılar söz konusu, sadece Küçük Menderes'te değil. Daha önceden beri başlayan bir kirlilik söz konusu Büyük Menderes Nehri'nde. Özellikle Uşak'ta deri sanayisiyle başlayan ve devam eden bir kirlilik var idi.

MURAT BAKAN (İzmir) – Denizli'de de tekstil boyama.

METİN ERGUN (Muğla) – Denizli'de de tekstilde devam ediyordu.

Şimdi ilave bir şey daha kirliliği artırdı: Bu Denizli-Aydın sınırından başlayan jeotermal atığı başladı. Hem nehri kirliliyor hem de o jeotermalin etrafında bulunan arazilerde öncelikle ağaçlar kurumaya, meyve vermemeye ve toprak da verimsizleşmeye başladı. Bu, gelecek açısından ciddi bir tehlike gibi görünüyor. Yani yasal düzenleme olarak ne yapabilirsek hep beraber yapalım. Biz İYİ PARTİ olarak bu konuda, açıkça söyleyelim, verilecek her kanun teklifine şimdiden “Evet.” demeye hazırız; çevre sağlığı açısından, duyarlılığı açısından “Evet.” demeye hazırız.

Çok teşekkür ederim.

Erdin Bey'e geçmiş olsun diyorum.

Yine, bütün Komisyon arkadaşlarımıza hayırlı olsun, başarılar diliyorum hepimize.

Ben de özellikle bu Muğla'daki kirlilik konusunda hem toprağın kirlenmesi... Bu da daha ziyade mermer ocakları ve taş ocaklarından kaynaklı. Yani Bodrum'un dibinde veyahut da Datça'ya giderken veya Marmaris'e giderken büyük taş ocaklarıyla, büyük mermer ocaklarıyla... Bu, olsun, olmasın değil ama çevreyi de kirliletmeden olsun, bütün arzumuz bu. Yani Cenab-ı Allah vermiş, böyle bir güzellik vermiş, elbette külfet-nimet dengesi içerisinde bu işleri değerlendirmemiz lazım ama bu firmalarımızı çevreye daha duyarlı hâle nasıl getirebiliriz, buna bakalım.

Sizleri ben de resmî bir ziyaret olarak Muğla'ya davet ediyorum şimdiden. Muğla, bütün Türkiye'nin gözbebeği, turizmin cenneti olan illerimizden biri. Eminim, emin olun ki artık kirlilikte son hadde ulaşmış durumda.

Çok teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN – Biz de teşekkür ediyoruz.

Buyurun Sayın Vekilim.

ABDULAHAT ARVAS (Van) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; ben de bu ikinci Komisyon toplantımızın hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Ben de Van Gölü'yle ilgili birkaç konudan bahsetmek istiyorum.

Van Gölü, malum, Türkiye'nin en güzel göllerinden biri, hatta “deniz” deniliyor. İçerisinde endemik cinsten de inci kefalı var; Türkiye'de değil, dünyada hiç bulunmayan bir balık cinsi. Turizm kenti olan Van'ımız maalesef çok kirleniyor yani etraftaki akarsulardan kaynaklı olarak ve kanalizasyonların, arıtma tesislerinin çalışmamasıyla artık göle girilmez bir noktaya geldi. Cumartesi günü Sayın Bakanımız ekibiyle beraber Van'da misafir edildi. Bununla ilgili de çalışmaları kendisine arz ettik. Bir Van Gölü koruma kanunu, Van ve Bitlis'i etkileyen bir kanun teklifini de Meclise sunduk. Bununla ilgili, Komisyonumuzun da desteğini talep ediyoruz.

Dere atıkları gölü ciddi kirliliyor ki bu, eminim, Türkiye'nin sorunu. Birçok yerde dereler ıslah edilmiyor, derelere akıtılan endüstriyel atıkların ya da evsel atıkların tümü göllere veya denizlere giriyor.

Kurumların burada, göl kenarında sosyal tesisleri var; âdeta kendilerine bir mesken edinmişler, halka açılan yerler değil. Devlet Su İşleri kurumu, Karayolları kurumu, askeriyenin kurumu, Maliyenin sosyal tesisleri adı altında göl etrafındaki en güzel yerleri kendileri almışlar, vatandaş gölden istifade etme noktasında mahrum bırakılmış.

En önemli konulardan biri de ses kirliliği. Özellikle Van'da saat on bir on ikiye kadar gazinoların yüksek sesinden vatandaşlar çok muzdarip. Belediyecilik noktasında belediye zabıtaları bu konuda çok eksik kalıyor. Eminim ses kirliliğiyle ilgili Türkiye'de ciddi bir sorun var. Saat onda, on birde, on ikide, belki birde, ikide vatandaş arabasının kornasını çala çala, müziğin sesini sonuna kadar aç aça şehir içerisinde seyahatini sürdürüyor. Bununla ilgili, çevreyle ilgili bir yaptırımın mutlaka ele alınması gerekir.

Sanayi atıkları var. Küçük sanayi sitelerine gidildiği zaman hurdadan geçilmiyor. Bariz bir şekilde rahatsız edici manzaralar var. Bununla ilgili acaba yasal düzenlemesi olabilir mi Çevre Komisyonumuzun? Çevre ve Şehircilik ekibinin maalesef sahaya yansıyacak fonksiyonel hiçbir çalışmasını göremiyoruz. Sadece masa başında, idarede... Örneğin, hangi şehre giderseniz gidin, boş tarlalara 3-5 kamyon moloz, taş, inşaat atıkları dökülmüş; aylarca, yıllarca kalıyor. Belediye kaldırmadığı gibi “özel mülk” deniliyor. Oysa bunun mutlaka düzeltilmesiyle ilgili bir müeyyidenin olması gerekir. Bu, hemen hemen her şehirde gözükten bir durum. Acaba bununla ilgili caydırıcı hükümler, çevreyle ilgili caydırıcı hükümler

konulabilir mi, ağır müeyyideler olabilir mi? Çevreyi kirleten, doğaya zarar veren, tabiata zarar veren, kendi başına hareket eden kim olursa olsun, gerek resmî kurumlar, özel sektör ya da şahıslar bununla ilgili caydırıcı, ağır müeyyideler olur mu, bizim komisyonumuzun bununla ilgili teklifi ne olabilir?

Saygılarımı sunuyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sağ olun.

Buyurun Sayın Vekilim.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Sayın Başkanım, saygıdeğer milletvekilleri; öncelikle sizleri saygıyla selamlıyorum.

Biliyorsunuz, Çukurova yöresi ülkemizin en önemli tarımsal merkezlerinden birisi ve de bu bölgede süregelen çok büyük bir problemimiz var. Geçen toplantıda da ifade etmiştim aslında, anız problemi. Biliyorsunuz, hem toprağı verimsizleştirme açısından ve sonra da bu verimsizleşmiş toprağın kimyasal girdilerle tekrar zenginleştirilmesi açısından, hem maddi hem de manevi olarak çok büyük zararları var. Özellikle o bölgede yaşayan insanların sağlığı açısından da çok büyük tehditler içeriyor bu konu ama en üzücü taraf da aslında herkes bunu biliyor, büyük bir çevre kirliliğı olduğunu biliyor, sağlık için çok büyük bir problem olduğunu biliyor ama sanki böyle çaresizlik de var gibi, sanki hiç kimse de çare üretememiş gibi. Sonuçta, ben bu Komisyonda bu sorumluluğı tekrar üzerime almak istiyorum eğer izin vererseniz ve “Bu konuyla ilgili ne yapabiliriz?”i birlikte yaratmaya çalışalım diyoruz. Biliyorsunuz, tarımla uğraşan kişilerin şu anda ek bir mali yükü kaldıracak durumları da yok, bunu da göz önünde bulundurmak gerekiyor diye düşünüyorum. O yüzden buraya dikkati çekmek istedim.

Ayrıca, neredeyse yılın üç yüz atmış beş günü güneş alan bir bölgede, özellikle temiz çevre için temiz enerji yaklaşımıyla güneş enerjisini o bölgede çok daha büyük oranda etkin kılmak, hatta güneş dostu köyler yaratmak anlamında bir proje geliştirilebilir. Bu konuya dikkat çekmek istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Bizler de çok teşekkür ediyoruz Sayın Vekilim.

Buyurun Sayın Vekilim.

VECDİ GÜNDOĞDU (Kırklareli) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; öncelikle hepinize merhaba diyorum.

Tabii, hepimiz yöremizden bahsediyoruz ama doğal olarak baktığınızda, Türkiye’nin her yanında özellikle çevreyle ilgili büyük sıkıntılar var Sayın Başkanım. Bunlara da eğildiğimizde maalesef üstesinden de gelemiyoruz.

Özellikle geçen dönemden bahsetmek gerekirse geçen dönem dikkat ederseniz çok fazla Çevre Komisyonu toplantıları da olmadı. 3 defa toplantı yapmıştık, bunun 2 tanesi uluslararası anlaşma, 1 tanesi tanışma şeklinde geçti. Yani baktığımızda, Çevre Komisyonundaki birçok olay direkt olarak Plan ve Bütçeye gidip zaten oradan da halloluyor gibi bir durum ortaya çıkmıştı. Ben sizin de ettiğiniz temenniler üzerine inşallah bu dönemin böyle olmaması gerektiğini de düşünüyorum.

Sözlerime başlarken söylemiştim, Türkiye’de özellikle tabii ki çevre sorunu var ama bizim Trakya’da –Kırklareli, Edirne ve Tekirdağ’ı bir bütün olarak düşünürsek- bu çevre sorunları maalesef çevre felaketine kadar da çıkmış durumda Sayın Başkanım. Az önce hem önceki dönem Samsun

Büyükşehir Belediye Başkanımız hem bizim grup sözcümüz Sayın Bakan söyledi, kendi illerine de davet etti. Ben bir Kırklareli'ye, Tekirdağ'a, Edirne'ye ve dolayısıyla Trakya'ya da sizleri davet etmek isterim.

BAŞKAN – Yarın oradayım.

VECDİ GÜNDOĞDU (Kırklareli) – Neredesiniz?

BAŞKAN – Kırklareli.

VECDİ GÜNDOĞDU (Kırklareli) – Öyle mi? Merkezdedir umarım. Keşke beraber olabilsek.

Şimdi, baktığımızda, Trakya ölçek anlamında ufak bir yer Sayın Başkan ama netice itibarıyla bugün 3 tane termik santralin, 1 tane nükleer santralin ve yüzlerce de maden ocağı ruhsatının alınmak istendiği bir yer hâline geldi fakat o kadar temiz olan bir yer son zamanlarda o kadar kirletildi ki maalesef yer altı sularına kadar bu kirlenme indi ve önceki gün, hatta önceki hafta, ondan önceki hafta da özellikle ulusal basını takip ettiyseniz Trakya'da kanser riski oranlarının da bu sular vasıtasıyla ne kadar çok arttığını ve normal değerlerin yüzde 30 üzerinde olduğunu da hep birlikte izledik. Ben şunu söylüyorum: Özellikle Komisyon olarak hem aktif hâlde geleceksak hem çevreyi siyaset üstü tutacaksak bu işleri bir an önce paylaşp ona göre de yerlerinde görelim diye tespitlerde bulunmak anlamında da bir gidelim, hep birlikte bunları inceleyelim derim.

Sizlerle paylaşmak istediklerimiz bunlar. Sizin samimiyetinize güveniyorum, temennilerinize inanıyorum. Bunun da bu dönemde hiç olmazsa böyle devam etmesini diliyorum.

Saygılar sunuyorum Başkanım.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyoruz.

Buyurun Sayın Vekilim.

MAHİR POLAT (İzmir) – Merhabalar Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım.

Baştan beri konuşmaları dinlediğimizde, Türkiye'de çevreyi yıllardan beri iyi yönetemediğimiz ortaya çıkıyor. Çevre sorunlarını tek başına çevre sorunu olarak algılamak da doğru değil. Çevre çok girift bir sorun yumağı hâline gelmiş durumda. Bir yanda enerji -işte, RES'lerle, JES'lerle, HES'lerle- bir yandan maden, mermer, altın, taş ocaklarıyla, diğer yandan tarım arazilerinin imara açılması, Çevre Bakanlığıyla, atık yönetimi konusunda yeterli altyapımızın olmaması hepimizin bölgelerinden getirdiği sorunlar. Bu sorunları çözebilmek için bizim sistemli bir çalışma yürütmemiz gerektiğini düşünüyorum. Yani bu çalışma içerisinde, başta bize yansıyan sorunları gözleyecek, sınıflandıracak bir alt komisyon kurmamız gerektiğini düşünüyorum. Şimdi, Menemen'deydik biz beraber sayın vekilimle birlikte, Menemen'e davet etti. Menemen'le ilgili, o Karagöl'le ilgili -hepimizin vicdanını kanatacağını biliyorum- yani insan olan herkes oraya geldiğinde o ağaçların ağladığını görecektir. Gecikmeden o yaraya el atmamız gerektiğini, onunla ilgili komisyon kurulması gerektiğini düşünüyorum. Bizim birtakım alt komisyonlarla birlikte, işte, izleme gibi ya da bölgesel denetleme gibi, yerinde görme gibi komisyonları hayata geçirmemizin gecikmeden olması, bu Çevre Komisyonunun da gün geçtikçe saygınlığını, Türkiye'de ses getiren, çözüm üreten bir komisyon hâline dönmesini sağlayacaktır diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Bizler de çok teşekkür ediyoruz.

Var mı arkadaşlar?

Buyurun Sayın Vekilim.

BARIŞ AYDIN (Ankara) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; ben de bu toplantımızın ilk toplantı olması hasebiyle herkesi selamlıyorum. Sayın vekilimize de acil şifalar diliyorum.

Tabii, herkes konuşmalarında söylüyor, çevre evrensel, siyaset üstü bir konu, hepimiz de bunda mutabıkız. Çevreyle ilgili çok ciddi çalışmalar yapacağımıza inanıyorum. Türkiye’de, özellikle kıyılarımızda bazı sorunları hepimiz görüyoruz. Bu sorunlarda bizim milletimiz biraz da herhâlde cezai müeyyidelerden anlıyor diye düşünüyorum çünkü çok çevreye duyarlı bir toplumuz. Bunda biraz da kendimizde de kabahat var. Bunu özellikle turizm cenneti olan ülkemizde... Ben Muğla’yı da, Akdeniz sahilini de, Karadeniz sahilini de çok iyi biliyorum. Çok yakın zamanda da Van Gölü’ne de gittim, bölgeyi de turizm açısından çok önemli görüyorum doğuda. Turizm cenneti olan ülkemizde çok ciddi, hem yerel yönetimlerden hem genel bürokrasiden bazı sıkıntıları hepimiz görüyoruz. Biz burada karşılıklı siyasi düşüncelerimizle birbirimizi yıpratmadan bu Komisyona çok uygun bir şekilde ülkemize çevreyle ilgili her anlamda -yani kentlerin kirliliğinden tutun, denizin, kıyının, görüntünün, sesin, her anlamdaki duyarlılığı- el birliğiyle çözebileceğimize inanıyorum. İlk toplantımızdan beri... Sayın Başkanımızın da bu konuda daha önce bakanlıktaki, bakan yardımcılığında ve sivil hayatta da tanıdığım kadariyle çok ciddi hem potansiyeli var hem de donanımı var. Buradaki bütün milletvekili arkadaşlarımızın belki tesadüf Çevre Komisyonuna geldiğini düşünsük bile ben çevreyle ilgili inanılmaz derecede birikimli olan vekillerimizin Komisyonda olduğunu düşünüyorum. Güzel sonuçlar alacağımızdan eminim el birliğiyle. İnşallah bundan sonraki toplantılarda da sonuç odaklı çalışmalar yapacağız diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyoruz.

Buyurun Sayın Vekilim.

OYA ERSOY (İstanbul) – Sayın Başkan, sevgili milletvekillerimiz; hepinizi selamlıyorum öncelikle.

Toplantının başında da ifade edildiği gibi ve bütün vekillerimizin tek tek beyanlarında da söylediği, çevre siyaset üstü ve gerçekten önemli. Ancak, şunu özellikle söylemek gerekiyor ki gerçekten bu bir hobi değil, bu Komisyon, çevre alanı bir hobi değil. Özellikle dört mevsimin aynı anda yaşandığı ve bir sürü doğal zenginlikleriyle övündüğümüz ülkemizi yaşanılabilir bir ülke olmaktan çıkaran bir tehdit altındayız. Bu konuda gerçekten ciddi çalışmalar yapılmasına ihtiyaç var. Bu çalışmaları yaparken de öncelikle bu aşamaya nasıl geldik, bunun üzerinde gerçekten yoğunlaşmaya ihtiyaç var.

Ben Balıkesirliyim. Maalesef ben de mesela Manyas Kuş Cenneti’ne sizleri davet etmek isterdim ama artık orada bir Kuş Cenneti yok. Kazdağları’na davet etmek isterim, gerçekten, özellikle burada da ifade edilen HES’i, RES’i, kıyı doldurması, siyanürle altın aranmasının sonuçlarının bizzat yaşandığına tanık olmak için ve bunu engellemek için. Artık övündüğümüz, o doğal havasının temizliğiyle de övündüğümüz Ege kıyılarımız ve Altınoluk, bu özelliklerini tamamen kaybetmek üzere. Yine HES’lerin yarattığı tahribatı Karadeniz’de, özellikle Doğu Karadeniz’de hep birlikte gidip izlemek gerektiğini düşünüyorum ve bunun acilen durdurulmasına ihtiyaç var.

Şu an Türkiye’de özellikle “büyüme ve kalkınma” adı altında denetimsiz, hesap vermeyen ve katılımcı ve şeffaf olmayan bir politika sonuçlarını yaşamaya başladık ve bu sonuçların çok daha vahim hâle gelmesini engellemek gibi bir görevle bu Komisyondaki bütün arkadaşlarımız karşı karşıyayız diye düşünüyorum açıkçası.

Birkaç veri paylaşmak istiyorum, affınıza sığınarak, zamanınızı almak pahasına: Yirmi beş yılda tüm tarım arazilerimizin yüzde 25'ini kaybettik biz. Özellikle 1920'lerin başında Türkiye'deki arazilerin yüzde 56'sını oluşturan meraların oranı, bugün yüzde 19'a geriledi. 2B uygulamaları çok önemli, biz senelerce de buna karşı çıktık. 2B uygulamalarıyla Orman Kanunu'nun 16, 17 ve 18'inci maddelerinde verilen izinler orman arazilerinin tahribatına yol açtı ve 473.420 hektar alan orman rejimi dışına çıkarıldı. Şu an İstanbul'da, baktığımızda, gerçekten yeşil olan yerler sadece mezarlıklar kaldı. Ve yine bu Orman Kanunu'yla beraber; madencilik, ulaşım, enerji, haberleşme, atık yönetimi gibi çok sayıda ormancılık dışı kullanım ve tesislerin yapımı nedeniyle 30.037 adet projeye izin verildi. Ve bu projelerde 189.315 hektar orman, orman dışına çıkarıldı.

Sonuçta ormanlarımız önemli, bunu aynı zamanda daha sonraları da uzun uzun tartışırız. Türkiye'de özellikle kişi başına düşen su kullanımının bin metre küpün altına düşmesi tehlikesiyle karşı karşıyayız. Özellikle çeşmemizden açtığımızda su içilebilen bir ülkeden, biz bugün suyu satın alan bir hâle geldik.

Ve şöyle bir önerim var: Bizim bu konuda, kent ve doğa hakları konusunda çalışan bütün platformlarla, örgütlerle, sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte çalışmamızın önemli olduğunu düşünüyorum. Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği 1993 yılında çıktı. Yürürlüğe girdikten sonra 18 kez değiştirildi. Ve bu 18 kez değiştirilmesi, tamamen, bu başkalarının ihtiyaçları, yani oradaki halkın, yaşayanların ya da doğanın ihtiyacı doğrultusunda değil, tamamen aslında rant odaklı politikaların bir parçası olarak değişti. Ve bizim, özellikle, halkın çevresel bilgilere erişim hakkı ve karar alma süreçlerine katılım hakkını sağlayacak yönetmelikler konusunda çalışmamız lazım ve bu konuda hukuki denetim yollarının geliştirilmesi için özel olarak çalışmamız lazım. Göl ve deniz sulak alanlarının doldurulması, kıyıların doldurulması, bunların derhâl projelerinin durdurulması için gidelim, izleyelim, yerinde görelim ve bunun için projeler geliştirelim. Orman ve tarım alanlarının kendi vasfının korunması için, bu hepimizin geleceği için, bu ülkede sadece insanların, halkın değil, doğal varlıkların her birinin devamı için çok önemli, bu ülkenin varlığı için önemli. Derelerin üzerindeki su kullanım anlaşmalarının iptal edilmesi lazım. Özellikle Karadeniz'e gidip gördüğünüzde hepsinin ne kadar işlevsiz olduğunu göreceğiz. Ve hiçbir yere nükleer santral yapılmasını istemiyoruz ve bu konuda da özel bir çalışma grubu oluşturulabilir, alt komisyon oluşturulabilir diyorum.

Daha sonra yeniden tartışmak üzere sözlerime son veriyorum.

Hepinize teşekkürler ediyorum.

BAŞKAN – Evet, sayın vekilim, buyurun.

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Hepinize saygılar sunuyorum.

Ben de Erdin Bey'e acil şifalar diliyorum, inşallah tez zamanda aramızda olur.

Tabii, öncelikle şunu ifade etmek istiyorum, ben de siyasetüstü olarak görüyorum bir peyzaj mimarı olarak. Ama, burada tabii anlatılanlar, süreç içerisinde sanki hep olumsuzluklar anlatıldı, "AK PARTİ iktidarı döneminde hiçbir şey yapılmamış." gibi bir algının oluşmasını veya işte "İyi yönetilemiyor." gibi dedi sayın vekilimiz, ben tabii buna da katılmıyorum. Hani, uzun uzun burada iktidarımız döneminde yaptığımız bir sürü güzel çalışmalar var. Yani mesela en basiti ülkemizde korunan alanların toplam yüzölçümüne oranı 4,34'ten yüzde 12'ye çıkarıldı, milyarlarca ağaç dikildi. Yani bununla ilgili, ÇED raporlarıyla ilgili düzenlemeler yapıldı, bunların hepsini bilgi olarak da Komisyon üyelerimize atabiliriz.

Şöyle bakmamız gerekiyor diye düşünüyorum: Evet, eksikler olabilir. Tabii, nasıl geldik bu süreçte? AK PARTİ'den önce, yani Hükümetimizden önce nasıl bir yönetim vardı? "İstanbul" dedi sayın milletvekili. İstanbul'da biz insanların nefes alamadığı, maske dağıtıldığı, gazetelerin maske dağıttığı

günleri de biliyoruz. Bunun için öyle geriye dönük aslında bakmaktan ziyade, 1920’lerle günümüzü kıyaslamak çok doğru olmaz; ne nüfus açısından ne de diğer kriterler açısından. “1920’de böyleydi, şu anda böyle.” demek... Önce günümüzü değerlendirip, günümüzde sorunları ortaya koyup, nasıl çözebilirizi, hep beraber, bunları, çözüm önerilerimizi ortaya koymamız gerektiğini düşünüyorum. Bunun yanında da tabii bazı önlemler alınmalı ama eğitim üzerinde de neler yapabilirsiniz önemli olduğunu düşünüyorum. Çocuklarımızdan başlayarak büyüklerimize, yani bu çevre kirliliğiyle ilgili, aslında bir eğitimle başlıyor bu. Yani çok eğitim almış, üniversite okumuş bir fabrikatör olabilir ama bu, çevreyle ilgili bilinç sahibi olduğunu manasına gelmiyor. Çocuklarımızdan en yetişkinlerimize kadar, 7’den 70’e bir eğitimle ben daha doğru çalışmaların ortaya çıkacağı kanaatindeyim.

Ben söz almak istedim.

Ben teşekkür ediyorum size de Sayın Başkanım bu toplantı için. İnşallah birlikte güzel çalışmalar yapacağımızı düşünüyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Evet, bizler de çok teşekkür ediyoruz.

Var mı başka değerli arkadaşlar? Yok.

Ben de son sözler olarak bütün arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum görüşleri ve katkılarından dolayı.

Prinsip olarak da şunu tekrar hatırlatmak istiyorum: Kesinlikle burada, bizim yaptığımız çalışmalarda beraberce, şeffaf çalışmalar yapacağız. Sonuçta, siyasi partileriz, elbette ki parti gruplarının aldığı kararlar olur, onları da biz söyleriz, açıklarız; gizlisi saklısı yok, yani burada görüşlerimizi özgürce söyleriz. Gönül ister ki... Bunun da iktidarı muhalefeti yok, az önce de söyledik. Çevre evrenseldir, o gözle bakmak lazım.

Değerli milletvekilimize katılıyorum. Şunu yapmak istemem, yani bundan sonra da yapmak istemem: Birilerinin eleştirip birilerinin savunma pozisyonunda olmasını istemem. Ama, yaklaşık on altı on yedi yıldan beri, ben il genel Meclisi üyeliğimden beri çevreyle ilgiliyim, alakalıyım; geçmiş de biliyorum, bu dönemde yapılanları da biliyorum. Yaptığımız çok güzel, verimli çalışmalar var. Eskiden çöp toplamak marifetti, şimdi çöp ekonomik girdisi olan bir hammadde hâline geldi, bir kaynak hâline geldi ve bunu diyoruz ki: “Kaynağında ayrıştırılmalı, ekonomiye kazandırılmalı, doğaya zarar vermeden bunu azaltalım, israfı engelleyelim.” Bütün bu çalışmaları yapıyoruz. Nereden nereye geldik. Çöp toplamaya başladık, bütün belediyelere Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yıllardan beri araç desteği sağlıyor, makine desteği sağlıyor, iktidar-muhalefet hiç ayırım yapmadan atık su arıtma tesislerinin enerji giderlerinin yüzde 50’sini ödüyor, bunun yanında katı atık düzenli depolama sahalarına hem Çevre ve Şehircilik Bakanlığından hibe hem Avrupa Birliği fonlarından hibe destekler sağlanıyor. Neredeydik nereye geldik, buna bakmak lazım. 15 tesis vardı, şimdi tesis sayısı neredeyse 90’a çıktı. 2023 hedeflerimiz var, 2053 hedeflerimiz var, bu hedefler konmuş. 2023’te bütün Türkiye’de sular arıtılacak. Ha, şunu söyleyebiliriz: Yeterli mi bunlar? İşletmelerde aksaklıklar var mı? Evet, bunları tartışalım. Hem iktidar partisi belediyeleri var hem muhalefet partisi belediyeleri var, bunların hepsi bizim belediyelerimiz, hepsi milletimize hizmet ediyor, onların hepsinde de ayrı ayrı eksiklikler var. Bunları hep beraber tespit edelim, Türkiye Büyük Millet Meclisi adına, milletvekilleri adına bunları gidip kontrol edelim.

Yani Karadeniz’de... Ben Trabzonluyum, Değerli Başkanım Samsunludur, biz buraları çok daha iyi biliriz Sayın Vekilim yani orada neler olduğunu, orada yaşıyoruz. Ben 53 yaşındayım, elli senem buralarda geçti. Ama şuna karşıyız, buna karşıyız... O zaman Türkiye’de hiçbir şey yapmamamız lazım. Sürdürülebilir kalkınma diyoruz, sürdürülebilir...

MURAT BAKAN (İzmir) – Sürdürülebilir yaşam diyoruz.

BAŞKAN – ...yaşam, hepsi beraber ortaklaşa gidecek. Hedeflerimiz varsa şunu söyleyeceğiz: Elbette yatırım yapacak insan ama çevresel etki ve değerlendirmede aldığı o kararları, imza atılan o kararları uygulamada yerine getirecek. Biz bunları takip etmek zorundayız. Burada eksiklik, aksaklık varsa hep beraber, sizlerle beraber bunları tespit edeceğiz, hiç kimsenin gözünün yaşına bakmadan da herkes sorumluluğunu yerine getirecek. Biz şimdi iş adamlarına potansiyel suçlu olarak bakarsak yanlış yaparız. Yani ben siz söylediniz diye söylemiyorum, şahsi kanaatimi söylüyorum. Ama yatırım yapan insan da doğayı bozmadan verilen taahhütleri yerine getirecek, bizim bunları takip etmemiz lazım.

Siyanürle altın... Maden mühendisiyim. Türkiye’de nerede siyanürle altın arandığına dair bir örnek verilmesi lazım ki onu bir görmemiz lazım, nasıl siyanürle altın aranıyor. Yani ben maden mühendisiyim, biliyorum.

OYA ERSOY (İstanbul) – Getireyim, bundan sonraki toplantıda getireyim. Birlikte de Borçka’ya, Murgul’a, Artvin’e bir gidelim.

BAŞKAN – Ben bilmiyorum siyanürle altın arandığını, ben bunu burada söylemek isterim.

Yani sivil toplum kuruluşlarına katılıyorum. Sabahleyin de işte katıldık, sivil toplum kuruluşlarının davetine katıldık. Orada onların görüşlerini, önerilerini aldık ama ben etkin yerin burası olduğunu düşünüyorum. Milletvekili arkadaşlarımızla, millî iradenin temsilcileriyle beraber alınacak kararı çok çok daha önemsiyorum, hem denetimi hem de yasama...

Önümüzde biyoçeşitlilik vardı geçen dönem, duruyor. Gelir gelmez -bilmiyorum- konuşacağız. Hayvan hakları var, özellikle bütün siyasi partilerin bu konuyla alakalı gündeme getirdiği ve üzerinde hemen hemen büyük bir oranda anlaşıtı şeyler var. İnşallah, bunları tartışacağız. Bizim görevimiz bu, sadece benim görevim değildir, hep beraberiz. Ben burada Başkanım ama Türkiye Büyük Millet Meclisinde Çevre Komisyon Başkanlığını çalıştırmak, enerjimizi kendi içimizde harcayarak değil, gelecekle alakalı neler yapabiliriz, bunları her zaman almaya ve bu görüşlere de saygı duyarak gerçekten faydalı olan, hep beraber ortakça görülen şeylerin üzerine hep beraber gitmek istiyoruz.

Başarılı uygulamaları söylüyoruz, iktidar-muhalefet belediyeleri hiç fark etmez, bunların hepsine gidip onları da bir onore etmek lazım. Başarısız uygulamalara da elbette gidip orada da bizim bir denetim yaptığımızı ve bu olaylarda hem bürokrasi hem de yereldeki yöneticilere de “Artık bizler de bu işi denetliyoruz, aklınızı başınıza alın, ona göre, bir eksik olursa biz bunu gündeme getireceğiz ve bunun önüne geçeceğiz.” diye... Öyle bir görevimiz de var, bunları hep beraber yapacağız.

Geçmişte yapılanlar var, şimdi yapılanlar var. Bir taraftan ekonomik gelişmeler arttıkça esasında atık oranı da ona paralel olarak artıyor. Bunu beraber yönetmek lazım. Türkiye’de her şeyi yapalım.

Yenilenebilir enerji kaynakları diyoruz ama HES yapmayacağız, RES yapmayacağız, GES yapmayacağız, neyle yapacağız?

METİN ERGUN (Muğla) – Çevreye duyarlı yapacağız.

BAŞKAN – Çevreye duyarlı yapacağız, tamam, hayhay.

MURAT BAKAN (İzmir) – Doğal yaşama...

BAŞKAN – Ya, ben sayın vekilimize şey yapıyorum.

Bunların hepsini yapacağız. Türkiye’de şu anda 81 vilayet zannediyorum doğal gaz kavuştu. Daha temiz istiyoruz biz, bu yeterli değil, daha temiz; sokaklarımızın, çevremizin daha temiz olduğu, yaşanabilir bir dünya, gelecek nesillere yaşanabilir bir Türkiye bırakmak istiyoruz. Hepimizin hayali bu, böyle olması lazım, bu uğurda da beraberce çalışacağız. Ama asla ve asla... Şunu söylemek istiyorum: Yani burada karşılıklı kısır çekişmeler... Daha önce komisyon toplantılarına katıldık. Biz burada beraberce “Yapılanlar, evet, doğru, eksikleri de şunlardır.” diye tespit edip yolumuza devam edersek çok yol alırız, yoksa sayısal üstünlükle beraber biz şöyle deriz, burada oylama yaparız, siz şöyle dersiniz, yine aynı şeyler yürür ama hep beraber...

MURAT BAKAN (İzmir) – Çevre elden gittikten sonra...

OYA ERSOY (İstanbul) – Memleket kalmaz.

BAŞKAN – Bunu hep beraber yapalım isterim ben, baştan bunu söylüyorum, bunu hep beraber yapalım. Onun için bu toplantıyı yaptık, görüşlerinizi aldık, hepsine saygı duyuyorum, eleştirilere de saygı duyuyorum. Niye? Biz iktidarız, muhalefet muhalefet görevini yapacak, eleştirecek, biz de kendimizde eğer eksiklikler varsa onları görüp eksiklikleri de gidermeye çalışacağız. Sonuçta hepimiz neyi düşünüyoruz? Türkiye’yi düşünüyoruz. Hepimiz neyi düşünüyoruz? Al bayrağın dalgalanmasını düşünüyoruz, orada hiçbir kuşumuz yok. Ortak paydamız o olduğuna göre diğerlerini çözeriz.

Ben sayıyla alakalı da...

METİN ERGUN (Muğla) – Sayın Başkan, kapatmadan...

BAŞKAN – Çok özür diliyorum.

Mesela, nükleer... Yeni bir tartışma konusu açmak istemiyorum ama dünyada yapılanlara baktığımız zaman bunlar eleştirilmiyor gelişmiş ülkelerde, Avrupa’da. Daha kapımızın önünde, Ermenistan’da 15 kilometre mesafede eski teknolojiyle beraber bir santral var. Bunlara hiç atıfta bulunulmuyor ama Türkiye’imizde bir şey yapılmaya kalkıldığı zaman bunlar şey yapıyor. Bununla alakalı da şunu söylemek isterim: Özellikle bu nükleer konusu Türkiye açısından yeni bir mesele olduğu için de biz bu konuyla alakalı da, önlemlerle alakalı da, burada grubumuzu da aydınlatmak adına burayla alakalı çalışma istiyoruz. Biz, Türkiye’de nükleer santraller kurulduğu zaman herhangi bir olayda önlemler ne olacak, eksiklikler nedir, bunun bütün ayrıntılarıyla beraber bilgi talep ettik. O rapor da geldiği zaman Komisyona bunları sunacağımızı burada belirtiyorum.

Zannediyorum gelecek hafta bundan sonraki iki şeyimiz; bire bir bizi ilgilendiren bakanlıklar, birisi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, diğeri Tarım ve Orman Bakanlığı, her iki bakanımıza da söyledim, onlarla bir araya geleceğiz. Onların vizyonu, çevreye bakışı, gelecek planlamasıyla alakalı sunum yapacaklar siz değerli milletvekillerimize, Komisyon üyelerimize, onların da görüşlerini alacağız. Ondan sonra da kafamda oluşan şeyi paylaşmak istiyorum. Sivil toplum kuruluşları ile paydaşlarımızla, yine bu konuda başarılı olan belediyelerimizle de bir araya gelip ondan sonra da bu sizin söylediğiniz, milletvekillerimizin özellikle istediği, kendi bölgelerindeki çevresel sıkıntılarla alakalı peyderpey, arkadaşlarımızla, burada Komisyon üyelerimizle illerine gidip onları da yerinden göreceğiz. Ama hiçbir zaman -tekrar son söz- ön yargımız yok, biz sizleri seviyoruz, milletvekili olmuş bütün arkadaşlarımızın görüşleri bizim için son derece önemlidir. Bundan sonra da her zaman ucu açık böyle toplantılarımız da olacaktır. Sizin de bir kardeşiniz olarak... Komisyon Başkanlık odası benim değildir, hepimizindir. Sizin de bir talebiniz olduğu zaman, kafanızda oluşan çevreyle alakalı herhangi bir hassasiyet, bir konu olduğu zaman hepimizi beklerim; bunu söylemek isterim.

Ben tekrar bütün milletvekili arkadaşlarıma çok teşekkür ediyorum. Allah hepinize sağlık, sıhhat versin. Değerli milletvekilimizi de en kısa zamanda aramıza bekleriz.

Hepinize saygılar sunuyorum.

METİN ERGUN (Muğla) – Kapatmadan bir söz alabilir miyim.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Vekilim.

METİN ERGUN (Muğla) – Sayın Başkanım, ben bu çevre konusunun iktidarı veya muhalefeti olmadığına inanıyorum. Dolayısıyla bir savunma yapmanın da gereksiz olduğuna inanıyorum açıkçası. Ayrıca parti gruplarının da üzerinde olduğuna inanıyorum yani parti gruplarının kararını biz etkileyebilmeliyiz. Yani burada muhalefet adına konuştuğunu düşündüğüm -ben çok da tanımıyorum açıkçası- arkadaşların iktidarla ilgili ağızlarından herhangi bir söz çıktığına da şahit olmadım açıkçası. Böyle bir savunmanın da yersiz olduğunu düşünüyorum ama bir örnek vereyim size: Ben 2007 yılında milletvekili seçildim, seçim çalışmalarındayken bir yangına şahit oldum. Bodrum’a giderken, Güvercinlik’i geçtikten sonra bir yangına şahit oldum. Neyse, araçlar geldi, yangın söndürüldü. Belli bir alanda yangın söndürüldü. Milletvekili olduktan sonra o alanla ilgili hemen ilgili bakana, orman bakanına bir soru önergesi verdim. Orman bakanının bana verdiği cevapta “Burası kesinlikle ağaçlandırılacaktır.” denildi. Bu dönemde seçim çalışması için o bölgeden geçerken çok büyük bir otelin orada kurulduğuna şahit oldum. Bizim söylemeye çalıştığımız bu Sayın Başkan. Dolayısıyla bu işin iktidarının, bu işin muhalefetinin olmadığına inanıyorum ben şahıs olarak. Arkadaşıma cevap vermiş de olmayayım ama ÖSYM’yle seçilmedik buraya, ben tek tercihle Çevre Komisyonunu istedim.

Çok teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN – Bizler de çok teşekkür ediyoruz. Bunun iktidarı muhalefeti yok. Savunma yok. Siz söylersiniz eksikleri, biz de yapılanları anlatırız ama sonuçta da hep beraber ortak bir karar alırız.

Ben çok teşekkür ediyorum bütün arkadaşlarıma, bütün üyelere.

Kapama Saati:15.52

